

20–21. БРОЈ БЕЛЕЖНИЦЕ

Своје (с лева на десно): Драган Стојменовић, Бранислав Димиријевић, Ана Јанковић, Горан Миленковић, Весна Тешовић, Милен Миливојевић; седе: Јелица Живковић, Виолетта Стојменовић, Драгица Радејић, Слађана Ђурђекановић-Мирић

РЕДАКЦИЈА БЕЛЕЖНИЦЕ

Драги и поштовани читаоче,

Ти, заправо, гледаш у једну од слика десет дућих бурних година наших животиња, смештену у двадесет шарених бројева Бележнице, листића за библиотекарство, књижевности и културу.

Како је крећало, са бомбама, мемлом и одрумском, ишчином у мраку, у очају и страху, а наивно и бодро, са малом великом жељом да се говори и ствара, иако је и настављено – зла су друја, нове невоље вине иза свакоја уила, али култура некако, чудом, оистијаје. Околности и начини су друја, а људи и њихове нарави остали су исти. Странице листића уостили су: анализије иалеоиндустријској прада, уричану меланхолију иаланачке шромости, шракшаје о ираоницама, стихове о усамљеностима, старе фотиграфије, оледе о моралу, разговоре о књијама и читању, обимне библиографске ирилоје, културноисторијске бедекере, есејизирани шује, мудре и незграјне кришике, идеоло-

ијеме о информацијама, и још заборављене иодишњице, стиховане иолемике, ирошне маје, важна сећања, цивилизацијске и људске иројекције, ламентше и оишмизам. Разнобојно, каткад на штеју концепцију; иолифоно, на штеју звуку који је одастай да нађе иријашеља; идеје мудро, идеје младалачки занесено и ирошно.

И још гостиа речи о свему, и још гостиа мисли о свему...

У овој малој ириодној бележници међушим само шо – да се каже једно оиромно хвала свима онима који су (не онако како би шребало и морало, неи онако како је, у овој најезди некултурних, необразованих, моћних и у ииоме срећних, једино било мојуће), за културу, књију и библиотеку, за Бележницу, на иоклон дали своје време, своју иворачку снају и своју доброту. Надамо се да им се врашило.

Редакција

Живот библиотеке	
Драган Стојменовић	
ДИГИТАЛИЗАЦИЈА И ИМПЛАНТАЦИЈА	4
Весна Тешовић	
ПЕРСПЕКТИВЕ РАЗВОЈА ЈАВНИХ БИБЛИОТЕКА У СРБИЈИ - ИСКУСТВА И СТРАТЕШКО ПЛАНИРАЊЕ	13
Драгана Милуновић	
БИБЛИОНЕТ 2009	19
СТРУЧНИ ИСПИТИ У БИБЛИОТЕЧКО-ИНФОРМАЦИОНОЈ ДЕЛАТНОСТИ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ 2005-2008	22
Јелица Живковић	
КОМЕ СУ ПОТРЕБНЕ СЕОСКЕ БИБЛИОТЕКЕ	25
Драгана Малић	
МОДЕРНЕ ДЕЧЈЕ БИБЛИОТЕКЕ: МОГУЋНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВЕ	27
Нарциса Алексић	
ДЕТЕ И БИБЛИОТЕКА	31
Наташа Антонијевић	
ПРИЧА О СТАРИМ БИБЛИОТЕКАМА: ОД ИДЕЈЕ ДО РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОГРАМА	32
Марина Митрић	
ПЕРИОДИКА У ШКОЛСКИМ БИБЛИОТЕКАМА У СРБИЈИ	34
Славица Јанковић	
ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ ЗЕМУНСКЕ ГИМНАЗИЈЕ	40
Драган Мрдаковић	
MONS AUREUS: ДВА НОВА БРОЈА	44
Шта се дешава	
Саопштење жирија за доделу награде „Књига године борског аутора”	
КЊИГА О БОРУ И БОРАНИМА	45
Бранислав Димитријевић	
„НАГРАДА”	46
„КАФАНСКА ПРИЧА”	48
„ПОЕТИКА КОНКУРСА”	48
Весна Тешовић	
Драган Стојменовић (фотографије)	
ДАНИ КЊИГЕ У НАРОДНОЈ БИБЛИОТЕЦИ БОР – У РЕЧИ И СЛИЦИ	51
Милен Миливојевић	
КА ОТВОРЕНОЈ КЊИЗИ	55
Сузана Мијић	
НОЋ МУЗЕЈА	56
ПРОФЕСИОНАЛИЗАЦИЈА МАГИЈЕ - ВРАЧАЊЕ	57
Драгана Јовановић	
НЕКА БУДЕ У ПРВОМ ПЛАНУ СВЕТ КОЈИ РАСТЕ НА ДЕЧЈЕМ ДЛАНУ	60
Слађана Ђурђекановић	
Данијела Матовић	
Душан Кабић	
НАКОН ПЕТ ГОДИНА	62
Данијела Матовић	
РЕТРОСПЕКТИВНА ИЗЛОЖБА ДРАГИШЕ ОБРАДОВИЋА	65
Књиге, књижевност	
Бранислав Димитријевић (преводацац)	
Џ. Д. СЕЛИНЦЕР: „ЈА САМ ЛУД”	66
Бранислав Димитријевић	
МИСТЕРИЈА СЕЛИНЦЕР	71
Милан Мирић	
ИЗ НЕОБЈАВЉЕНЕ ЗБИРКЕ БОРОВАЊЕ	75
Милен Миливојевић	
ВЕНКО ХРИСТОВ (1946-2009)	76
ЈОВИЦА ЂОРЂЕВИЋ (1954-2009)	77
На нашој стази	
Весна Тешовић	
МИКЛОШ РАДНОТИ - СТОГОДИШЊИЦА РОЂЕЊА	79
Стеван Молнар	
О ПЕСНИКУ СА ПОВОДОМ	81
Момчило Станковић	
ЗАПИСИ О БОРУ И БОРСКОМ РУДНИКУ (20): У КОНЦЕНТРАЦИОНОМ ЛОГОРУ	87
Драгица Радетић	
ДОЖИВЕТИ СТОТУ	90
Драгољуб Ђуровић – Ђуша	
СТАРИ БОР – СЕЋАЊА (ОДЛОМАК)	98
Горан Миленковић	
ДОЛЕ	108
Прикази, читања, расветљења	
Виолета Стојменовић	
ФУТУРИСТИ И МАНИФЕСТИ	110
Жарко Миленић	
ПОСТОЈИ ЛИ У ХРВАТскоЈ КРИТИКА ПРИЈЕВОДА	127
Витомир Теофиловић	
ТЕМАТСКИ ЛУК МИЛЕНА МИЛИВОЈЕВИЋА	130
Милен Миливојевић	
ПОЉУБИ РЕЧ	134
Весна Тешовић	
ДОКТОР ЗА ЛЕЧЕЊА ОД ПРАЗНИХ ПРИЧА	137
Драгољуб Ацковић	
ПИСАНА РЕЧ НА РОМСКОМ ЈЕЗИКУ И О РОМИМА	139
ИЗБОР БЕЛЕЖНИЦЕ	141
Летопис библиотеке	144
Ствари које су прошле	
Милен Миливојевић	
КО МОЖЕ ДА СЛИКА ЖЕНСКЕ АКТОВЕ	145
Белешка	
Владан Јеремич	
ТРАНЗИЦИОНА ПРАВДА	146

БЕЛЕЖНИЦА, часопис за библиотекарство, књижевност и културу

број 20–21, година 11, двоброј 2009. године

Цена: 200 динара; ISSN 1451–2378

Издаје два пута годишње; Тираж: 300 примерака

Издавач: Народна библиотека Бор, 19210 Бор, Моше Пијаде 19, За издавача: Весна Тешовић, директор Народне библиотеке Бор, Главни и одговорни уредник: Ана Јанковић, Редакција: Слађана Ђурђекановић-Мирић, Милен Миливојевић, Бранислав Димитријевић, Јелица Живковић, Драгица Радетић, Драган Стојменовић, Горан Миленковић, Виолета Стојменовић, Припрема и прелом: Александар Живуловић, Лектура и коректура: Виолета Стојменовић; Штампана: Штампарија „Grafomed”

Телефони: 030/423-592 (директор), 458-120 (редакција); E-mail: nbbor@nadlanu.com, nbbor@ptt.rs.

Редакција Бележнице захваљује свима онима који су својим текстовима, саветима и сугестијама помогли да двоброј 2009. угледа светлост дана и буде овакав какав јесте.

Позивамо све оне који то желе и могу, да буду сарадници и у наредним бројевима.

Весна Тешовић

Миклош Радноти – стогодишњица рођења

У организацији Амбасаде Републике Мађарске, Народне библиотеке Бор и општине Бор, 5. маја прослављена је стогодишњица рођења Миклоша Раднотија.

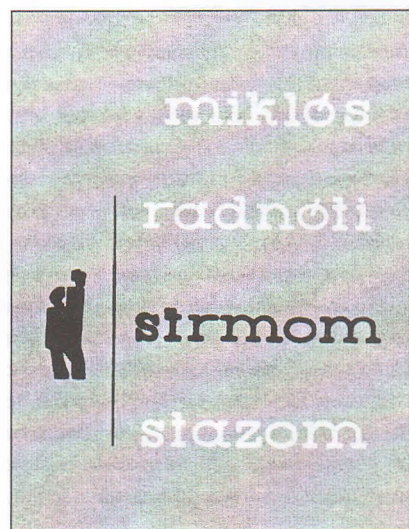
Један од највећих мађарских песника, који је за време Другог светског рата био заточен у немачком радном логору Хајденау крај Бора и који је, након доласка Црвене армије, када су фашисти усиљеним маршом гонили заробљенике ка западу, убијен крај пута у новембру 1944. године у месту Абда на северу Мађарске, постхумно је оставио своје последње, најлепше и најпотресније стихове, најлепше и најпотресније песме мађарске књижевности у том њеном драматичном тренутку обрачуна са мегаломанским фашистичким заблудама, у свештици коју је насловио *Борска бележница*.

Овакав назив збирке песама и њен садржај објашњава и осмишљава настојање Народне библиотеке Бор да 1979. године објави последње песме Миклоша Раднотија на српском језику, чиме започиње своју издавачку делатност. Тадашњи директор Томислав Тешовић, главни и одговорни уредник *Борске бележнице*, окупио је око ове публикације у то време најеминентније познаваоце мађарске књижевности и језика. Писац предговора био је Александар Тишма, а песме је са мађарског превео Данило Киш.

Желећи да обележи стоти рођендан Миклоша Раднотија, Народна библиотека Бор је, подржана од општине, предузела опсежне припреме у сарадњи са Амбасадом Републике Мађарске. Имајући у госпођи Клари Сентђорђи, аташеу за културу и образовање, правог саговорника пуног разумевања, осмишљен је

богат и разнолик програм који је на више него симболичан начин имао за циљ да повеже српски и мађарски народ око идеја хуманизма и на претка на свим пољима људског деловања. Договорено је штампање и представљање књиге поезије Миклоша Раднотија, приређивање изложбе фотографија, факсимила и прес-клипинга који се чувају на Завичајном одељењу Народне библиотеке Бор, и пројекције документарног филма који за своју тему имај живот мађарског песника и филма „Пешчаник“ у режији Саболча Толнаија, по роману Данила Киша.

Свесни чињенице да су најбољи амбасадори миротворних идеја управо млади, у креирању програма којим ће се обележити овај јубилеј синхронно су од почетка године учествовали млади из гимназије „Миклош Радноти“ из Сегедина, гимназије „Деже Костолањи“ из Суботице, као и борски средњошколци и основци. Борски ученици учествовали су у наградном конкурс који је расписала Народна библиотека Бор, бирајући да ли ће се такмичити у рецитовању Раднотијевих стихова, писању есеја инспирисаних његовом поезијом или раду ликовном техником по слободном избору. Деца из Мађарске и Војводине спремила су уметнички програм који је 5. маја изведен на Црном врху, на месту где се налазио логор Хајденау и где је том приликом откривена спомен плоча. Али, сигурно младима најзанимљивији, а можда и најзначајнији део програма, одвијао се два дана у одмаралишту на Савачи код Бора, где су и гости и домаћини били смештени. Својим неформалним дружењем, уједињени око поезије Миклоша Раднотија, која за свој циљ има сло-

бодарство, миротворство и афирмацију најплеменитијих људских осећања, деца из Сегедина, Суботице и Бора потврдила су сву лепоту одрастања у миру и непостојање административних граница за праве људске вредности.

Званични свечани програм прославе стогодишњице рођења Миклоша Раднотија почео је 5. маја у 11 сати на платоу испред Дома здравља где се налази споменик мађарском песнику. Говорима амбасадора Републике Мађарске, г. Шандора Папа, г. Небојше Брадића, министра културе Републике Србије, и заменика председника општине Бор, г. Драгана Жикића, наглашен је значај уметности и поезије која има снагу да уједињује народе и културе. У уметничком делу програма премијерно је изведена композиција „Разгледнице“, коју је за ову прилику ауторка Милица Параносић специјално компоновала за хор и оркестар на основу истоимених Раднотијевих стихова. Диригент је била Биљана Радовановић, проф. Факул-

У такво доба – какво може бити свако, а не треба бити ниједно

Говор министра културе Републике Србије Небојше Брадића крај споменика Миклошу Раднотију

„У такво је доба живео на земљи када је морао да се крије онај који реч своју диже”, а није се крио, своју је уздигао до висина са којих и данас бдије над нама спомињући нас на страхоту насталу из заборава да се буде човеком.

„У такво је доба живео на земљи када је муком ћутао песник”, али није ћутао, ни чекао није „да можда опет прозбори”. Не скривајући се, не посустајући и не мирећи се – зборио је и певао – и слободан на слободи, и слободан у заточеништву, подучавајући нас без подуче – и шта је поезија и шта је слобода.

„У такво ми доба живимо на земљи” – када је могуће да и спомен на људскост и пријатељство, на племенитост речи и поступака – постане плен. Али – и „у такво доба живимо на земљи” – у којем и људи који ће се постарати и постарали су се да се уради – најмање што се треба урадити и највише што се могло урадити – да се поврати не тај, али исти – спомен не само на величину речи и ума нашег и мађарског песника Миклоша Раднотија, већ и на узвишеност битисања нашег и мађарског човека Миклоша Раднотија.

Шта више може повезати два народа, него заједничка реч и заједничка патња, и из ње произашла људскост?

Мађарски песник, борски грађа-

нин; борски песник, мађарски грађанин – испреплетани у једну поезију, испреплетани у животу једног, на путу живота многих – залог су прошлог за будуће.

На нама је да памтимо ту и такву прошлост, суморну и велику по губљењу, суморну и велику по давању, по узимању и по примању – као путоказ да никада не буде, да никада не буде услова да буде – такве будућности.

На нама је да негујемо људско и човечно, стасало у тешким временима; на нама је да никада више не буде тешких времена.

На нама је – да оно што је у нама буде увек достојно узвишеног које је поред нас, на нама је да не паднемо, не посустанемо, само у људскости да не подбацимо, када је тешко, тада посебно – да од човечности не одлутамо.

На нама је, као што је и на њему било – да прихватимо и носимо, као што је и он прихватио и носио да – и кад у такво доба живимо на земљи, да – посебно кад у такво доба живимо на земљи, да се баш тада, управо тада – не убројимо у не-свет. Да не попустимо и не допустимо, да казале таквог доба преокренемо, јер се не сме више догодити. А ако се догоди, мимо нас ако се ипак догоди – на нама је, као што је на њему било – да чинимо и не чинимо, као што је он чинио и није чинио – све

оно што треба и све оно што не треба.

„На почетку беше реч...” У његовом животу, и у нашем животу са њим – она беше на почетку, беше за време, све време и – на крају. *Борска бележница* у његовом цепу, многе бележнице у његовом делу и бројније ненаписане – бележе шта се бележити мора и шта се бележити не може, бележе незабележиво, бележе незаобилазно.

Бележе патњу, бележе људскост; бележе вапај, бележе наду; бележе увир и бележе извор; бележе не-људиво, бележе људско; бележе неописиво: и ка горе и ка доле, и ка небу и ка паклу, и ка понору и ка узвишењу. Бележе... нама за подсет, за незаборав. Да никада више не будемо такви, да никада више не доживимо да буду такви... да – и ако икада према нама буду такви – наиђемо на неког какав је он, јер само такви какав је био он – поништавају онакве какви су били они.

Драги пријатељ и сународник по избору, изузетни песник и исто такав човек, „зналац ужасних речи”, Миклош Радноти – зналац је и оних најлепших – не пуких и празних – оних које окрепљују и храбре, надају и бодре. И још више таквих дела.

Надамо се да ћемо, и желимо бити – достојни његови настављачи, грађитељи мостова људскости и пријатељства између наша два народа – српског и мађарског, мађарског и српског – не колебајући се, не застајујући, не питајући се – ни када је тешко, ни када је захтевно; најмање када је тешко, најмање када је захтевно.

Хвала Миклошу Раднотију што смо га имали и што га имамо, хвала нашим мађарским пријатељима што су га имали и за нас, што га имају и за нас.

тета музичких уметности у Београду, а солисте, хор и оркестар чинили су студенти и наставници Факултета музичких уметности. Наратор на мађарском језику био је Габор Месарош, глумац Позоришта „Костолањи” из Суботице.

Завршни део ових целодневних свечаности био је у Народној библиотеци Бор. Ференц Немет, директор издавачке куће „Форум“

представио је реиздање двојезичне књиге песама Миклоша Раднотија *Сџирмом сџазом*, у преводу и по избору Данила Киша. Окупљеним Боранима и гостима кратак час историје одржали су Сава Бабић, професор на Катедри за хунгарологију Филолошког факултета у Београду и Саболч Сита, историчар и професор Универзитета у Будимпешти.

Отварањем изложбе „Миклош Радноти поново у Бору” коју је приредио Драган Стојменовић, руководилац Завичајног одељења, и пројекцијом филма „Пешчаник” за све заинтересоване Боране, библиотека је завршила програм прославе стогодишњице рођења овог мађарског песника.